

ОПШТИНА ШТИП
КОМИСИЈА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, СОВЕТ НА ОПШТИНА ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ШТИП

**СОСТОЈБИ, ПРЕДИЗВИЦИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО
ВОСПИТАНИЕТО И ОБРАЗОВАНИЕТО ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

штип, 2016

СОВРЕМЕНОТО ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ

-СОСТОЈБИ, ПРЕДИЗВИЦИ И ПЕРСПЕКТИВИ-

зборник на трудови

2016, ШТИП

ОПШТИНА ШТИП
КОМИСИЈА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, СОВЕТ НА ОПШТИНА ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

СОВРЕМЕНОТО ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ
-состојби, предизвици и перспективи-

2016, Штип

MUNICIPALITY OF STIP
COMMITTEE ON EDUCATION, COUNCIL OF THE MUNICIPALITY OF STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

CONDITIONS, CHALLENGES AND
PERSPECTIVES IN EDUCATION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

2016, STIP

Издава

НУ-УБ „Гоце Делчев“ Штип

За издавачот

Милена Ристова-Михајловска

Организационен одбор

Снежана Мирасчиева–претседател

Членови

Соња Петровска, Емилија Петрова Ѓорѓева, Никола Смилков, Снежана Јованова Митковска, Даниела Коцева, Весна Ничева, Елена Ташкова, Јовче Арсов, Соња Николова, Атанас Крстовски, Цветанка Красиќ, Снежана Санева, Илија Митров, Трајан Коцев, Данче Николовска Вратеовска, Димитар Љуботенски, Зоран Костовски, Вања Цамбазова Николовска, Јане Миланов, Маја Ашкилова, Јордан Митков, Ирена Китанова, Верица Јосимовска, Оливер Цацков

главен и одговорен уредник

Снежана Мирасчиева

уредник

Соња Петровска

уредувачки одбор

Снежана Мирасчиева (Македонија), Димитар Димитров (Бугарија), Младен Вилотијевиќ (Србија), Нина Биједиќ (Босна и Херцеговина), Лилјана Тодорова (Бугарија), Татјана Атанасова Пачемска (Македонија), Кристинка Селаковиќ (Србија), Јосип Милат (Хрватска), Емилија Петрова Ѓорѓева (Македонија), Трајан Попковчев (Бугарија), Крстивоје Шпијуновиќ (Србија)

јазична редакција на македонски јазик

Весна Ристова

лектура на англиски јазик

Снежана Кирова

дизајн на корица

Никола Смилков

техничка поддршка

Верица Јосимовска

печати

Полиестердеј -исток, Штип

Тираж 500

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

37(082)

СОВРЕМЕНОТО воспитание и образование : состојби, предизвици и перспективи : зборник на трудови / [главен и одговорен уредник Снежана Мирасчиева]. - Штип : НУ Универзитетска библиотека "Гоце Делчев", 2016. - стр.148 : илустр.53; 30 см

На наспор. насл. стр.: Conditions, challenges and perspectives in education in the Republic of Macedonia. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите. - Abstract

ISBN 978-608-242-037-0

1. Ств. насл. на наспор. насл. стр.

а) Образование - Зборници

COBISS.MK-ID 102297098

СОДРЖИНА

Предговор.....	10
1. Марина Алексовска, Виолета Стошевска, Лидија Николовска – Георгиевска Растеме заедно Marina Aleksovska, Violeta Stosevska, Lidija Nikolovska-Georgievska We grow together.....	11
2. Билјана Ефтимова Бошкова, Деспина Сивевска Природната околина како средина за учење на децата од предучилишна возраст Biljana Eftimova Boskova, Despina Sivevska Natural environment as a learning environment of preschool children.....	13
3. Емилија Петрова Ѓорѓева Карактеристики на современото училиште во контекст на воспитната компонента Emilija Petrova Gjorgjeva Characteristics of modern school in the context of the educational component.....	19
4. Валентина Петрушева Естетското – важен аспект на современото образование и воспитание Valentina Petruseva Aesthetic – an important aspect of the contemporary education and upbringing	22
5. Габриела Димова Здравствената едукација на родителите - тенденција на образованието денес Gabriela Dimova Health education of parents - tendency of education today	26
6. Снежана Јованова-Митковска Техники на учење во високошколската настава Snezana Jovanova- Mitkovska Technique of learning at the academic teaching.....	30
7. Снежана Мирасчиева Современа настава за современо образование Snezana Mirascieva Modern teaching for modern education	35
8. Верица Јосимовска Застапеноста на интеркултуралните вредности во системот на современото образование и воспитание Verica Josimovska The presence of intercultural values in system contemporary education.....	38
9. Милена Ристова-Михајловска Жанрот полемики во старата писмена традиција и неговата актуелност во современите образовен процес Milena Ristova-Mihajlovska The genre polemics in the old written tradition and its relevance in the modern educational process	41
10. Павлина Николовска, Нада Ѓоргова, Влатко Николовски	

	Специфични развојни потешкотии кај децата како проблем во современото образование Pavlina Nikolovska, Nada Gjorgova, Vlatko Nikolovski Specific developmental disorders in children as a problem in modern education	49
11.	Славица Танева Анева Инклузијата во образованието, позитивните и негативните страни од аспект на општеството со посебен осврт на ученици со аутизам Slavica Taneva Aneva Inclusion in education, advantages and disadvantages with respect of society with special reference to students with autism	55
12.	Даниела Коцева Меѓуетничките односи во образовниот систем Daniela Kocева Interethnic relations in the educational system	58
13.	Стојко Стојков Изучувањето на македонската национална историја во бугарските училишта Stojko Stojkov The study of Macedonian national history in Bulgarian schools	63
14.	Снежана Јованова-Митковска Социометриски истражувања-потреба, значење Snezana Jovanoa-Mitkovska Sociometric research - necessity, importance	67
15.	Елена Мирасчиева Методот на демонстрација во индивидуалната настава по флејта Elena Mirascieva Method of demonstration in individual teaching of flute	73
16.	Оливер Цацков Учењето по пат на откривање незаменлива компонента во наставата по историја Oliver Cackov Learning by exploring - irreplaceable component in the teaching of history	76
17.	Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Биљана Иванова Интернационалниот карактер на народните пословици и поговорки Dragana Kuzmanovska, Snezana Kirova, Biljana Ivanova International character of sayings and proverbs	79
18.	Марија Тодорова, Татјана Уланска Рано изучување на странски јазик Marija Todorova, Tatjana Ulanska Early language acquisition	83
19.	Лилјана Макаријоска, Жаклина Ѓорѓиоска Кон реализацијата на областа дијалектологија во гимназиското образование Liljana Makarijoska, Zaklina Gjorgjioska Towards the implementation of the area of dialectology in high school education	87
20.	Деспина Сивевска Средствата за масовна комуникација и слободното време на децата и младите Despina Sivevska Means of mass communication and leisure time of children and youth	92

21. Киро Јорданов Градиме мостови преку МИО активности Kiro Jordanov Building bridges through MIE's activities	97
22. Веска Влахова Педагошкиот пристап во образовниот процес на субјектот – наставник во корелација со субјектот ученик Veska Vlahova Pedagogical approach in the educational process of the subject – teacher in relation to the subject – student	105
23. Билјана Алексова Даневска Техники за градење на самодоверба кај децата во ран детски развој од одделенска настава во наставата по англиски јазик Biljana Aleksova Danevska Techniques for building confidence in children in early child development in lower grades in teaching english language	109
24. Киро Јорданов, Драгица Петрова, Загорка Чапова Дигитална зависност кај учениците Kiro Jordanov, Dragica Petrova, Zagorka Chapova Digital addiction of students	115
25. Славица Стојанова, Трајче Стојанов Образованието како место за изградба на добар граѓанин Slavica Stojanova, Trajce Stojanov Education as a place for building a good citizen	124
26. Снежана Ставрева Веселинова, Трајче Стојанов Од екоетика до екосвест Snezana Stavreva Veselinova, Trajce Stojanov From eco-ethics to eco-awareness	128
27. Снежана Мојсоска, Данче Николовска Вратеовска Економскиот раст и знаењето за банкарските наспроти пазарните финансиски системи Snezana Mojsoska, Danche Nikolovska Vrateovska The economic growth and the knowledge about banking versus market financial systems	131
28. Слаѓана Костадиновска, Данче Николовска Вратеовска, Миле Вратеовски Функциите на менаџментот на човечки ресурси и банкарските институции Slagjana Kostadinovska, Danche Nikolovska Vrateovska, Mile Vrateovski Functions of the management of human resources and the banking institutions	136
29. Данче Николовска Вратеовска Наученото од глобалната економска криза (2008) за силните и слабите страни на финансискиот систем и макроекономската стабилност во македонија Dance Nikolovska Vrateovska The learned of the global economic crisis (2008) about the strenghts and the weaknesses of the financial system and macroeconomic stability in Macedonia	140
30. Данче Николовска Вратеовска Детерминантите на инфлацијата низ различните макроекономски школи Dance Nikolovska Vrateovska Detreminants of the inflation through the various macroeconomic schools	145

СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВНА КОМУНИКАЦИЈА И СЛОБОДНОТО ВРЕМЕ НА ДЕЦАТА И МЛАДИТЕ

Деспина Сивевска
Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

Апстракт: Слободното време е актуелна тема во секојдневниот живот на секој човек. Квалитетот и начинот на кој се поминува слободното време е феномен кој постојано се истражува. Содржините и активностите со кои е исполнето слободното време на децата и младите се важен аспект кој придонесува на формирањето на нивниот идентитет и квалитетот на живот во иднина. Како и на кој начин младите го исполнуваат своето слободно време е важен проблем на денешното општество, при што мораме да бидеме многу внимателни кога се во прашање потребите и можностите на младиот човек за негово исполнување. Бројни се факторите кои влијаат врз начинот на кој младите ќе го организираат и исполнат своето слободно време. Средствата за масовна комуникација се еден од факторите кои влијаат на начинот на кој младите го исполнуваат своето слободно време. Сè поголем дел од децата и младите денес се зависни од виртуелниот свет, што со себе може да донесе и последици врз менталното здравје.

Клучни зборови: слободно време, медиуми, масовна култура, пасивност.

MEANS OF MASS COMMUNICATION AND LEISURE TIME OF CHILDREN AND YOUTH

Despina Sivevska
Faculty of Educational Sciences, University “Goce Delchev” Shtip

Abstract: Leisure time is a current topic in the daily lives of every person. The quality and the way leisure time is spent are phenomena that are constantly being explored. The content and activities for spending leisure time of children and youth are an important aspect that contributes of the formation of their identities and quality of life in the future. How and in what way young people spend their leisure time is an important problem in today's society and we have to be very careful when it comes to the needs and abilities of young people. There are numerous factors that affect the way young people organize and spend their leisure time. The mass media are one of the factors that affect the way young people do this. More and more children and young people today are addicted to the virtual world, which in itself can have serious consequences on mental health.

Key words: leisure time, media, mass culture, passivity.

Вовед

Животот и работата на младите во слободното време е од особено значење за нашата цивилизација. Автономното и активно учество во игра, хоби или творештво подразбираат конкретни и планирани активности кои можат да доведат до темелни промени во животот. Слободното, но осмислено време го прави животот смислен и организиран, разновиден и креативен. На тој начин младите ја развиваат својата индивидуалност, аматерски се запознаваат во научно-технички, уметнички, спортски содржини и активности. Сепак слободното време е време кое е детерминирано од општествената положба на младите, нивното целокупно животно искуство, изградените навики, нивните индивидуални потреби и можности кои ги нуди општествената средина. Формите на активности со кои го исполнуваат своето слободно време може да бидат најразновидни. Слободното време може да го организираат на општествено и културно прифатлив или неприфатлив начин. Доколку детето не научи како да го организира своето слободно време може да се случи да го поминува стихийно или онака како ќе му сугерира околината. Постојат бројни фактори кои делуваат на начинот на кој младите го поминуваат своето слободно време, нудејќи им патишта и начини своето слободно време да го претворат во простор за перманентно учење, делување, творење и усовршување на човекот во согласност со потребите и барањата на потесната и пошироката општествена заедница.

Средствата за масовна комуникација како фактор за организирање на слободното време

Светот во кој живееме денес е свет на безброј комуникации и свет на медиуми. При тоа се вели дека, секој припадник на општеството треба да има медиумска писменост што подразбира

познавање на основните карактеристики и функции на средствата за масовна комуникација бидејќи без нив човекот не може да живее и да се снајде во животот (Груевски, 2011).

Карактеристиките на денешниот општествен развој (брзиот развој на науката и техниката, компјутеризација на голем број дејности од научен интерес, мултимедиски приказ на настаните и личностите итн.), непосредно се битни фактори за развој на сите општествени појави и процеси (Попова-Коскарова, 1999).

Современото општество кое се карактеризира со современа технологија и комуникација, отвара несогледливи можности за квалитетна соработка меѓу наставникот и учениците, достапност на информации, доживотно образование итн. Основните карактеристики на современото општество, индустријализацијата, силниот економски раст, урбанизацијата, развојот на науката и сл., сами по себе носат доста позитивности, како и негативности (Krivopakaric, 2007).

Денес тешко може да се замисли било кој аспект од животот на младите без влијанието на средствата за масовна комуникација. Содржините кои се пласираат преку средствата за масовна комуникација имаат значајна едукативна и информативна вредност. Преку нив детето ги гледа и слуша сите оние содржини кои инаку не му се достапни, притоа задоволувајќи ги своите желби и интереси.

Од друга страна, постојат сè поголем број на аргументи кои велат дека печатот, телевизијата, радиото, интернетот нудат повеќе забавни, отколку информативни, образовни или научни содржини. Постојат бројни примери на манипулација на потребите на младите преку разновидните медиуми (списанија за тинејџери, реклами...) (Miliša, & Milačić, 2010). Честопати се случува содржините кои се пласираат преку овие медиуми да не одговараат на целите на нашето општество. Не ретко сме сведоци на појава на деструктивно влијание на средствата за јавно информирање врз младите. Покрај информативно-образовните содржини, забавните содржини кои се нудат на медиумите честопати се на границите на сензација, или во функција на индоктринација и/или манипулација. Затоа медиумската комерцијализација на слободното време води кон погубни воспитни последици, особено кај младата генерација. Тое се потврдува и со истражувањата кои ги спровел Илишин на примерок од 1000 тинејџери (Miliša, & Milačić, 2010). Резултатите покажале дека дека во слободното време на децата и младите доминираат содржини на масовната култура бидејќи децата најголем дел од своето слободно време го поминуваат пред малите екрани.

Содржините на ТВ емисиите, радиопрограмите, филмовите, компјутерските игри се со тематика на насилство, бруталности, загрозување на човечки живот, крајби, силување, кои многу често без цензурирање се пуштаат во етерот и наоѓаат жртви со лабилен карактер меѓу младите и frustrирани поединци, кај кои оставаат трајни последици.

Активната улога во организирањето на активностите во слободното време на младите денес е преземена до страна на високо професионализирана машинерија, а мас-медиумите нудат спектакли, забава, концерти, натпревари и до најотфлените краеве. На тој начин во свеста на младите се внесува хедонизам и поплава на кич и евтина забава. Масовната култура има тенденција на гаснење на индивидуалните иницијативи и активности на личноста.

Ако се спореди масовната култура со остварувањата на врвната, вистинската култура ќе се воочи дека постојат значајни разлики. Производите на масовната култура го „задоволуваат“ просечниот вкус и овие производи ги моделираат како роба за широка употреба. Потрошувачот не може да реагира и да влијае на производите на масовната култура. Таа не произведува подлабоко естетско и сознајно доживување, туку ги задоволува само површинските слоеви на рационалното и емоционалното. Таа не мобилизира акција, туку нуди само бегство во забава и разни други видови на страсти.

Од сите средства за масовна комуникација најголемо внимание врз структурата на слободното време и начинот на негово поминување има **телевизијата**. Таа на директен и индиректен начин влијае врз усвојувањето на вредности и ставови, како и на однесувањето на децата и возрасните.

Резултатите од поголемиот број истражувања спроведени на оваа тематика покажуваат дека гледањето телевизија е една од најраспространетите активности на младите во слободното време. Телевизорот со својата појава толку ги окупира младите да го намалува нивното учество во останатите активности на слободното време. Децата кои имаат повеќе слободно време, повеќе време поминуваат пред телевизорот и обратно. Во различни студии е покажано дека децата кои прекумерно гледаат телевизија помалку време поминуваат, занимавајќи се со спортски активности, стануваат повлечени и изолирани од општеството, а тоа долгорочно влијае и на нивниот социјален и општествен живот.

Звонаревич (1978, Пехар-Звачко, 2003) истакнува дека телевизискиот екран е силно хипнотичко средство за гледачите и пораките упатени преку телевизијата имаат поголема можност да пробират и навлезат во потсвеста и да ја избегнат рационалната контрола на гледачот. Тој истакнува и дека активното дете, кое социјално е прилагодено, со среќна семејна позадина има мали можности да стане опседнато до ТВ програмите. Од друга страна, децата кои многу гледаат ТВ програми, а особено оние поинтелигентните, тоа го прават бидејќи имаат проблем и потешкотии во пронаоѓањето пријатели.

Телевизијата денес има преземено голем дел од улогите кои припаѓале на културните институции во минатото. Таа има преземено и големо влијание врз емотивниот и интелектуалниот живот на поединецот.

Дебатата за масовната забава, која ја нуди телевизијата, во последните години продолжува и истовремено се интензивира. Средствата за јавно информирање во целина, а телевизијата особено, се обвинети за поттикнување на масовната култура во која слободно време во голема мера се користи за бегство од реалноста и како *потрошувачка стока*.

Од нејзиното воведување, до денес, телевизија е одличен медиум за продажба на различни производи, презентирање на нови видови на животни стилови и рекреативни активности за милиони гледачи. Телевизиски програми не само што го отфрлаат трагичното гледиште на животот, туку истовремено, ја промовираат и идејата за „брз лек“, во која проблемите се решаваат во контекст на триесет-минутно шоу и претставува средство/медиум преку кое се консумираат рекламираните производи. Нештата на телевизијата се случуваат брзо, бидејќи комерцијалните спонзори сакаат најширока можна публика, вклучувајќи ги и луѓето со краток опсег на внимание кои бараат малку комплексност. Овие брзи решенија обично се поврзуваат со портрети на насилство и сексуалност и тоа се обично вклучени поединци, кои се херои, а не група или организација, кој ги решава проблемите.¹

Телевизија со својата појава донесе бескрајни можности за презентирање на атрактивни материјални добра со кои се задржува вниманието на гледачите преку рекламирањето, и успехот и среќата се изедначени со употреба на овие производи.

Денешните деца предолго седат пред телевизорот, а тоа се одразува и нивниот телесен и психички развој. Средствата за масовна комуникација не се секогаш носители на активности со позитивно делување или влијание во слободното време, а особено не на младите лица. Честопати децата се склони и кон идентификување со ликовите кои ги гледаат (во позитивна и негативна смисла). Содржините кои се нудат на телевизиските програмите, филмовите со насилна тематика, брутално нарушување на човечките доблести и вредности, загрозување на човековиот живот, грабежи, силувања, честопати без цензури се емитуваат во етерот и лесно наоѓаат жртви со лабилен карактер меѓу младите и исфрустрирани поединци, во кои сето ова, претходно наведено, остава траги. Поради тоа, треба да се потрудиме кај учениците да се развијат навика за селективно следење на содржините.

Во последните години доаѓа до пораст на влијанието на **електронските медиуми** врз секојдневниот живот на децата и возрасните. Децата интернетот почнуваат да го користат сè порано. Виртуелниот свет кој го нуди интернетот станува сè повеќе предизвикувачки и примамлив од секојдневието со кое сме соочени и со тоа го оддалечува поединецот од реалниот живот. За децата, па и за возрасните, тој станува страст која некогаш тешко може да се контролира. Достапноста, неисцрпноста на бројни содржини, теми без цензура се мноштво на содржини кои ги нуди интернетот на своите корисници. Тој нуди занимливости, ги задоволува нашите потреби, не релаксира, нашите секојдневни ситуации и проблеми ги покажува од друго гледиште. Тоа на нас ни одговара, бидејќи за разлика од телевизијата која „работи“ тоа што таа сака, компјутерот заедно со интернетот „го работат“ она што ние сакаме и тоа што во тој момент нè задоволува, занимава и весели.

Интернетот, како и телевизијата, нуди и содржини кои поттикнуваат насилство во општеството, непримерни аудио и видео записи, дезинформации. Овие содржини го „крадат“ времето на децата, така што постепено интернетот станува замена за меѓучовечки односи кои му се потребни на детето во процесот на воспитание.

Интернетот денес е популарно место за виртуелни средби и децата преку мрежата стекнуваат нови пријателства. Но треба да се биде претпазлив во тие ситуации, бидејќи дури и најневините

¹ Television's Impact on Popular Leisure, 2004, Retrieved from: <http://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/televisions-impact-popular-leisure>.

прашања кои се поставени од другата страна може понекогаш да упатуваат на зли намери. Преку интернетот се нудат голем број на информации, но ретко кој од младите знае позитивно да ги искористи со цел да се информира и да ги збогати своите знаења здобиени преку воспитно-образовниот систем.

Интернетот е медиум кој во информациска смисла овозможува дигитално симулирање на различни масовни медиуми, како печат, телевизија и радио, како и на комуникациските медиуми, како писмо, телефон и сл. Тој е главен масовен медиум на денешницата. Со самото тоа неговата улога во образованието е значајна.

Честопати во своето слободно време децата играат и **компјутерски игри**. Играњето компјутерски игри е активност која најчесто е ослободена од надворешни влијанија, во прв ред од влијанието на родителите. Многу родители ваквата разонода во слободното време на детето ја поддржуваат, а некои не. Сепак тешко е да се поверува дека родителот е тој кој му сугерира на детето да игра компјутерски игри во своето слободно време.

Недвосмислено е дека компјутерските игри сè повеќе се гледаат како медиум кој создава зависност и поттикнува разни форми на девијантно однесување. Од друга страна, пак постојат и игри кои ја подигаат самодовербата, ги подобруваат визуелните и јазичните вештини, ја развиваат моториката. Имајќи ја предвид големата популарност на компјутерот меѓу учениците за осмислување на слободното време, треба да се размисли за искористување на можностите на негово поголемо користење како извор на информации за учење во современиот воспитно-образовен систем. Притоа треба да се уважуваат и принципите на кои се конструирани компјутерските игри и механизмите за нивно мотивациско делување.

Во последните години посебно популарни стануваат и **социјалните мрежи**, опфаќајќи ги и децата и младите генерации. Некои од посебно популарните страници кои се користат на социјалните мрежи се Facebook, Twitter, Instagram и др. Денес речиси и не постои ученик кој нема свој профил на одредена социјална мрежа. Овие мрежи, во повеќето случаи, од страна на учениците, се гледаат како забава, добивање на информации од светот на културата, спортот, уметноста и други слични содржини во нивното слободно време. Но честопати голем дел од нив завршуваат премногу опседнати со овој феномен.

Користењето на социјалните мрежи во секојдневниот живот може да има одредени предности, како на пример: интерна комуникација; објавување на академски информации; отворање дебата во живо во врска со одредени теми (кои може да бидат и наставни); формирање на групи во класот; следење на профили и комуникација со интересни луѓе; информации за манифестации (разни настани) кои се организираат и сл., кои се и дополнување на слободното време.

Покрај позитивностите, бројни се и негативностите од користењето на социјалните мрежи, како: мешање на личната и академската употреба; мешање помеѓу слободното време и користење во академски цели; бесцелно „дремење“ во светот на технологијата, којашто одзема голем дел на слободното време на децата и младите, а истовремено и прекумерната посета на овие web страници може да биде проследена и со појава на бројни здравствени проблеми (проблеми со видот, говорот, рбетот и сл.).

Оттука може да се јави и тенденција на гаснење на индивидуалните иницијативи и активности на личноста, при што младиот човек во периодот на својот интензивен физички, психички и социјален развој наместо активно да се занимава со наука, техника, културно творештво и спорт, најголем дел од своето време го поминува пасивно, преку комуницирање и следење на различните настани преку социјалните мрежи, кои што ако умерено се користат од нивна страна пренесуваат и позитивни вредности, но ако цело време се затрупуваат со нивната негативна употреба тогаш се заканува нивното негативно влијание.

Затоа мора да внимаваме како и на кој начин ги подготвуваме и ориентираме младите во даденото техничко општество.

Средствата за масовна комуникација внесуваат бројни промени, но и пореметувања во традиционалната поставеност на училиштето, наставата и наставникот. Покрај говорот на наставникот додаден е и нов медиум кој има свои законитости и правила, специфичен јазик, стил и начин на изразување, содржи динамика, неограничено ги проширува можностите на согледување и разбирање на стварноста, атрактивен е, предизвикува ставови и реакции кои ја ангажираат целата личност на младите.

Со примената на новата информатичка технологија, интернетот и др. слични средства се поставуваат и нови, поголеми сложени барања пред наставникот. Се менува неговата улога и функција, истовремено тој станува и инструктор, консултант, советник, ментор, организатор,

координатор. Новите улоги на наставникот бараат и внесување на нови методи во наставата и учењето, со цел наставникот да може да понуди нетрадиционална повратна информација.

На крај, можеме да кажеме дека средствата за масовна комуникација имаат силно влијание врз формирањето на ставовите на младите и на јавноста воопшто. Со ова се зголемува и нивната одговорност и се наметнува барањето за заедничко координирано делување на воспитувачите, како и другите носители и креатори на воспитно-образовната дејност и оние коишто ги креираат програмите.

Заклучок

Содржините кои се нудат преку разните средствата за масовна комуникација всушност не придонесуваат во развивањето на културата за конструктивно користење на слободното време од страна на младите. Покрај позитивните страни кои ги имаат различните социјални мрежи, бројни се и негативните последици од нивното често користење кои длабоко влијаат врз општиот развој на младата личност.

Затоа кај младите потребно е да се развиваат автентични културни, уметнички, морални, естетски, физички, работни и други вредности, вешто селектирајќи ги оние кои се негативни и кои нудат несоодветна забава и бегство од конструктивното користење на слободното време.

Оттука кај младата генерација најпрвин треба да се формира култура за користење на мас-медиумите и тоа преку соработка со семејството, со посебно укажување дека не е корисно слободното време во семејството да се поминува во постојано гледање во телевизорот, гледање ТВ серии, а уште помалку на едно дете да му се дозволи цело време, континуирано, да ги следи разните програми кои се наменети за возрасни, без притоа да биде спречен од страна на возрасните.

Потребно е едно заедничко делување на родителите, наставниците и општествените институции во насока на надминувањето на овој општествен феномен. Неопходна е нивна сериозна посветеност во изнаоѓањето на различни начини, кои било на директен или индиректен пат, можат да придонесат кон позитивно ориентирање и користење на средствата за масовна комуникација во нивното слободно време со цел да се избегнат многубројните негативни последици. Сепак на крај можеме да кажеме дека тие се и средство за образование без кои не може да се замисли животот во денешно време.

Литература:

- Бараковска, А. (2003). *Педагогија на слободно време*, Скопје: Доминант.
- Budimir – Ninković, G. (2008). *Pedagogija slobodnog vremena – hristomatija*. Jagodina: Pedagogski fakultet
- Груевски, Т. (2011). *Односи со јавноста*, Скопје: Студиорум, стр. 136
- Kovačević S. (2007). Slobodno vrijeme i računalne igre, *Školski vjesnik - Časopis za pedagoška i školska pitanja*, Vol.56 No.1. - 2.
- Krivopakapić, N. (2007) Slobodno vrijeme i masovna i potrošačka kultura, *Sociološka luča II/1* (str.62-79)
- Miliša, Z., Milačić, V. (2010). Uloga medija u kreiranju slobodnog vremena mladih. *Riječki teološki časopis*, 36(2), 571-590. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/121846>
- Polić, M., Polić R. (2009). Vrijeme, slobodno od čega i za što? *Filozofska istraživanja*, Vol.29 No.2 (Str. 255 – 270).
- Попова- Коскарова, Р. (1999). *Опито образование*. Скопје: НИП-Глобус, стр. 15-20
- Сивевска, Д. (2014) *Педагогија на слободно време*, е – скрипта, Штип: Универзитет „Гоце Делчев“
- Television's Impact on Popular Leisure, 2004, Retrieved from: <http://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/televisions-impact-popular-leisure>
- Vidulin-Orbanić, S. (2008). Fenomen slobodnog vremena u postmodernom društvu. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu*, 3(2008)2(6), 19-33. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/32748>